Juha Honkatukia

12.5.2022

Valtiovarainvaliokunta

Viite: Eduskuntakuuleminen 17.5.2022

VNS 2/2022 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023 - 2026

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta eduskunnalle julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2023 – 2026.

Julkisen talouden suunnitelma jatkaa poikkeusoloissa, joissa talouspolitiikka on pyrkinyt elvyttävin toimin lieventämään koronarajoituksista aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia, mutta johon Ukrainan sota ja Venäjänkaupan tyrehtyminen tuovat lisähaasteita. Kansantuotteen ennakoidaan kasvavan lähivuosina Ukrainan sodasta huolimatta, mutta on selvää, että siitä aiheutuu lisähaasteita kansantaloudelle. Pidemmällä aikavälillä suunnitelma tähtää rakenteellisin uudistuksin työllisyysasteen nostoon, mikä tukee tavoitetta nostamalla kansantalouden kasvupotentiaalia. THL pitää tärkeänä, että suunnitelmassa on kiinnitetty huomiota myös kasvun edellytyksiä tukevan työvoiman maahanmuuton edistämiseen.

Pidemmällä aikavälillä väestön ikääntymisestä johtuva hoivamenojen kasvu säilyy keskeisenä julkisen talouden kestävyyttä haastavana tekijänä, johon pyritään vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksilla. THL on arvioinut, että 2020-luvun aikana sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve kasvaa ikääntymisen vuoksi 1,02 -1,06 prosenttia vuosina 2023 - 2026. Kasvu kohdistuu vanhimpien ikäluokkien tarvitsemaan hyvin työvoimaintensiiviseen hoitoon. Hyvinvointialueiden rahoituksen kohdentuminen perustuu rahoituslain mukaisesti pääosin THL:n tutkimukseen alueiden suhteellisista palvelutarpeista.

Suunnitelmassa on huomioitu hoitajatarvetta lisäävä vanhuspalvelulain henkilöstömitoituksen muutos, joka toteutettiin vanhuspalvelulain uudistuksen yhteydessä. THL on arvioinut, että mitoituksesta aiheutuu lyhyelllä tähtäimellä noin 7500 hoitajan lisätarve, joka kuitenkin kasvaa palvelutarpeen kasvun myötä. Koskien vanhuspalvelulain henkilöstömitoitusta ja muita uudistuksia, joilla voi olla vaikutusta alueiden välisen palvelutarpeen arviointiin, THL toteaa, että hyvinvointialueiden rahoituslakia tulee olla valmis mukauttamaan tehtävämuutosten ja monikanavarahoituksessa tapahtuvien muutosten yhteydessä.

Palkkaharmonisoinnin toteuttaminen korostaa tarvetta huomioida hyvinvointialueiden rahoituksessa sote-henkilöstön palkkatasoon vaikuttavia olosuhteita. THL katsoo, että palkkaharmonisoinnin vuoksi nousevat palkkakustannukset olisi perusteltua huomioida hyvinvointialueiden yleiskatteellisessa rahoituksessa niin, että samalla arvioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisrahoituksen riittävyyttä. Lisäksi hyvinvointialueiden palkkaerojen huomioiminen rahoituksessa edellyttää, että kompensaatioon liittyvät kannustinongelmat otetaan huomioon.

Juha Honkatukia 12.5.2022

Suunnitelmassa STM:n hallinnonalalle osoitetaan pysyvä 5 milj. euron korotus valtion rahoitukseen terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen vuodesta 2023 alkaen. THL:n tutkimus (Häkkinen ym. 2022) kuitenkin osoittaa, että yliopistosairaaloille tulisi kohdistaa noin 350 miljoonan euron lisärahoitus. Tarve lisärahoitukselle voidaan huomioida joko erillisenä korvamerkittynä valtionkorvauksena tai osana hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta.

Hallinto- ja talousjohtaja (pääjohtajan sijaisena) Mia Nykopp

Johtaja Tiina Laatikainen